

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celo leto . K 84.—

za pol leta . K 42.—

za četrt leta . K 21.—

za 1 mesec . K 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12.—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon šte. 50

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vln.

Krvav upor kmetov na Hrvaškem.

Pravi krivci.

Na Hrvaškem je zopet tekla kri. Po-
d je dalo žigosanje vprežne živine od
hrani vojaške oblasti. Žigosanje se je vr-
telo v bjelovarski županiji v okrajih Bje-
lovar, Grubišno polje in Garešnica. Dočim
se je z vladne strani poročalo, da je šlo
za žigosanju zgolj za običajni popis vprež-
ne živine in voz v vojnodajtvene svrhe,
kakor pa ne za rekvizicijo, poročajo
»Seljaške Novine« (hrv. ljudska stranka)
in belgrajska »Politika«, da se je v Gru-
bišnem polju dejansko tudi rekviriralo.
Tako so orožniki v Volovjem ponoči
prišli k dvema kmetoma in jima odvedli
njegovega edinega konja in vrhu
tega enemu sprednji, drugemu pa
zadnji del voza. »Seljaške Novine« nava-
jo ta slučaj z imeni vseh prizadetih.
Belgrajska »Politika« pa poroča dobe-
dno:

»V Grubišnem polju se je po dolgem
trudu žigosanje izvršilo, toda z oddajo ži-
vine za pratež je šlo teže. Končno se je
z uporabo sile izvršilo tudi to.«

Potemtakem se živina ni samo žigo-
vala, ampak tudi rekvirirala z vozovi vred.
Trebalo pa vedeti, da se o tem tako
dalekosežnem ukrepu ljudstvo in javnost
ni nikoli primerno obvestila in so vrhu-
ga postopali organi, ki so vršili žigosa-
nje in rekvizicijo, na skrajno oduren in
oblasten način. Po vsem tem ni nobeno
tudi, da je v ljudstvu zavrela kri in so
imeli razni hujšaki in temni elementi Ra-
čevci in Frankove struje lahko delo. Le-
ti so povsodi širili glas, da je vsa žigosana
živina zapadla vojski, da kmetje ne bodo
dobili zanjo nobene odškodnine, da jo bo-
doli morali marveč še sami goniti globoko
v Srbijo, da je veliko živine namenje-
ne za Francijo itd. itd. Ti elementi so se
zbrali v gručo in ljudstvo naravnost tero-
rizirali, češ da bo vsak gospodar batinan,
ako se ne pridruži uporu. Tako je prišlo
do krvavega upora najprej v Velikem
Grdjevcu, kjer so kmetje napadli grubiš-
nopoljskega beleznika, ko je spremljal re-
kvirirano živino v Belovar in ga težko
pretepli. Nato so navalili na občinski urad
in vse razbili, občinskega blagajnika pa do
smrti pretepli.

Odtod se je uporno gibanje hitro raz-
širilo na vse strani in dospelo pred sam
prag mesta Zagreba. Pod vplivom hujšak-
ev in agitatorjev je gibanje dobilo pone-
kod protisrbski in protidržavni značaj. Pri
Sisku so uporniki razdrli del proge, na več
mestih pa poškodovali telefonsko in brzo-
javno napeljavjo. Med orožništvom in
uporniki je v več krajih došlo do spopada,
pri čemer je bilo na obeh straneh žrtv.
Tako sta bila v Ivanjski dva upornika
ubita; v Dugem selu pri Zagrebu sta bila
ubita orožniški podporočnik Vujić in

stotnik Milačić, orožniški podpolkovnik
Car pa ranjen. Na orožništvo je ljudstvo
posebno razjarjeno in se je še-le vojaštvu
posrečilo v pobujenih krajih upostaviti
red in mir.

Iz teh dejstev jasno izhaja, da pada
glavna krivda na oblasti, ki so na nedo-
pusten, ker neustaven način segle v naj-
primitivnejše pravice ljudstva in dale s tem
življenjsko silo geslom raznih temnih ele-
mentov, ki so komaj čakali na tako pri-
liko. Imenoma je kriva hrvatska pokrajn-
ska vlada, ki se za celo reč ni zmenila,
dokler ni tekla kri. Izmed političnih strank
je bila edina Ljudska stranka, ki je takoj
izpočetka vodila račun o vrvenju med
ljudstvom. Poslanec dr. Šimrak je tiste dni
hodil po Podravini in je z zaupniki Ljud-
ske stranke komaj pomiril ljudi. Sporočil
je tajništvu Ljudske stranke v Zagrebu,
naj nemudoma posreduje na vladi. Stran-
ka je tudi takoj poslala k podbanu — de-
mokratu Rojcu — svojega tajnika, toda
Rojc tajnika ni hotel sprejeti, češ naj po-
šlje pismeno vlogo! V času, ko je že tekla
kri, se podbanu Rojcu — ban je bil v Bel-
gradu — ni mudilo slišati, kaj se godi po
deželi, marveč je zahteval dolgotrajno
birokratično pot!

Spričo teh dejstev je več nego ne-
sramno, kar si drzne belgrajska demo-
kratska »Pravda«, ki kot glavne krivce
žalostnih dogodkov na Hrvaškem ozna-
čuje — katoliško duhovščino, češ da je ne-
vedni hrvatski kmet pod neposrednim
vplivom katoliške duhovščine, ki je pri-
stažinja »Korošceve« ljudske stranke. Va-
liti krivdo na edino stranko, ki je pravo-
časno posredovala neposredno med ljud-
stvom in opozarjala tudi vlado na njeno
dolžnost — to presega vsako dostojnost
političnega boja. Konstatiramo, da si tega
ni drznili niti »Riječ« in noben drug list.

Pač pa smemo z vso pravico pripi-
sati prvotno krivdo na žalostnih dogodkih
na Hrvaškem — demokratom. Izmed
vseh strank se je njim najbolj mudilo, da
v komaj pridobljeni svobodni domovini
potegnejo nase oblast in pašujejo po svo-
jih svobodnjaških načelih. Združili so vse,
kar liberalnega in kapitalističnega v Ju-
goslaviji leze in gre, v bojno četo in takoj
postavili fronto preko cele domovine. Ta-
ko so oni veliko prerano izzvali politično
strankarski boj v državi in zakrivali, da so
se vse politične moči začele trošiti v med-
sebojnem strankarskem boju, v boju za
oblast, namesto da bi se najprej zgradili
temelji ljudske blaginje, temelji redne,
dobre uprave in s tem temelji zadovolj-
nosti, reda in miru.

Krivdo na teh krvavih dogodkih no-
sijo v prvi vrsti centralistiški kapitali-
stično-demokratski strankarji.

šlo mnogo gostov, zlasti iz Bačke in Ba-
nata. Mnogo jih je prišlo tudi iz Hrvatske.

NEVOLJA DRŽAVNIH NAMEŠČENCEV.

LDU Split, 12. septembra. Širši
osrednji odbor državnih nameščencev je
imel včeraj sejo, kateri so prisostvovali
odposlanci strokovnih organizacij. Na seji
so navzoči ostro grajali postopanje vla-
de, ker uradniško vprašanje še ni rešeno.

REGENT.

LDU Belgrad, 12. septembra. Regent
Aleksander se je popolnoma zdrav včeraj
popoldne povrnil s svojega kratkega po-
tovanja v Pariz. V njegovem spremstvu
se nahaja sestra Jelena z otrokoma Vse-
volodom in Katarino. Nastanili so se v vili
na Topčiderskem Brdu, ki jo je regent dal
pripraviti za nje. Na svojem povratku se
je prestolonaslednik Aleksander ustavil
čez noč v Zagrebu, da se informira o
vzrokih kmetijskega pokreta in o poteku
tega gibanja.

ČEŠKOSLOVAŠKA VLADA NAMERAVA ODSTOPITI.

LDU Praga, 12. septembra. (Dun. KU)
»Narodni Listy« javljajo, da bo Tusarjev
kabinet na ministrski seji, ki se bo vršila
v torek, radi nezdružljivih razmer v koali-
ciji sklenil, da poda ostavko.

Italijansko delavstvo proti boljševizmu.

Sklep delavskih organizacij. — Kovinarsko gibanje ponesre-
čeno.

LDU Milan, 11. septembra. (Dun. KU)
V popoldanski seji delavskih organizacij
se je izjavil tajnik splošne delavske zveze
Deragone proti vsaki diktaturi proletari-
ata in proti boljševskim tendencam. Dnev-
ni red, ki ga je predlagal Deragone je bil
sprejet z veliko večino, dočim je bil pa po
strankinem vodstvu predlagani dnevni
red odklonjen.

LDU Bern, 11. septembra. Kakor jav-
lja Švicarska brzojavna agencija iz Rima,
je prodrla nele v kroge industrialcev,
temveč tudi med delavstvom spoznanje,
da se je gibanje kovinarskih delavcev po-
nesrečilo. Vprašanje vpeljave sovjetske
oblasti je s tem rešeno.

—:—:—

Uradniško vprašanje se reši ta teden.

LDU Belgrad, 12. septembra. Na vče-
rajsnji seji ministrskega sveta se je obrav-
navalo vprašanje uradniških plač. Večina
ministrov se je strinjala v tem, da je treba
sprejeti načrt zakona o uradnikih in nji-

hovi razdelitvi v činovne razrede, kakor je
bilo to predlagano za vlade Stojana Pro-
tica. Stvar bo končno javno rešena na
eni ministrskih sej tekom prihodnjega
tedna.

Jugoslavija in Bolgarija.

Iz sobotne seje parlamenta.

LDU Belgrad, 11. septembra. 122 red-
ni sestanek začasnega narodnega predstavi-
ništva je otvoril predsednik dr. Vukčević
ob polu sedemnajstih. Tajnik Joca Manoj-
lović je prečital zapisnik zadnje seje, ki se
je sprejel brez pripombe. Nato so se pre-
čitale prošnje in pritožbe ter se izročile
posameznim odsekom. Pred prehodom na
dnevni red je bila prečitana interpelacija
poslanca Korača in dr. o odredbah proti
železničarjem in delavcem. Dalje se je na-
znanilo, da zahteva sodišče v Pančevu, naj
se mu izroči dr. Mita Topalovački radi za-
ljenja časti. Nato se prečita poročilo imu-
nitetnega odseka, po katerem se imajo iz-
ročiti sodišču nastopni člani narodnega
predstaviništva: Sreten Kojić, Sreten Milo-
savljević, pop Mihajlo Mimić, dr. Milutin
Mažuranić, dr. Stevan Simeonović-Cotić,
dalje Milutin Dragović, in Gjuro Džamo-
nja. Ker večina ministrov ni bilo prisotnih,
so bila razna vprašanja glede poslancev
odložena ter se je takoj prešlo na dnevni
red: generalno debato o mirovni pogodbi
z Bolgarijo.

Predsednik je dal besedo poročevalcu
Čedi Kostiću, ki je prečital poročilo odseka
o zakonskem načrtu mirovne pogodbe med
zavezniki in pridruženimi silami in Bol-
garijo in o zapisniku podpisanim v Neuillyju
dne 11. novembra 1919 in o zakonu glede
mirovne pogodbe med zavezniki in pri-
druženimi silami z Bolgarsko. Predsednik
narodne skupščine je otvoril načelno de-
bato o tej pogodbi. Radikalec Ilija Ilić je
govoril, kako je Bolgarija zahtevala veliko
Bolgarsko, si prizadevala, da zavlada nad
Srbijo in skušala na vse načine Srbijo pod-
jarmiti in pridružiti Bolgariji. Čital je akte
raznih tujih komisij, podkrepljujoč jih z
lastnimi dokumenti. Demokrat Juraj Bian-
kini je vel, govorec o miru z Bolgarijo,
da mora biti zunanja politika čvrsta, kakor
so naše krševine. Spominjal se je bratov v
zasednem ozemlju Dalmacije in njihovega
groznega položaja. Navajal je, da so Itali-
jani seljakom zadrške okolice odvzeli vse
priprave za obdelovanje polja, tako da ne
morejo obdelovati svoje zemlje. Italijani iz-
ganjajo naše ljudi z njihove rodne grude in
naseljujejo na njihovo zemljo Sicilijance
itd. Govorec o dogodkih v Zadru je ome-
nil, da so Italijani uničili 74 jugoslovanskih
trgovin, gimnazijo in ljudske šole. Predse-
dnik Vukčević je opozoril govornika, da je
na dnevnem redu mirovna pogodba z Bol-
garijo, Biankini je odgovoril, da je običaj
vseh parlamentov, da se, ko se govori o
zunanji politiki, omenjajo vsa vprašanja, ki
se tičejo zunanje politike. Nadaljeval je:
Hočem samo še omeiti, da zavezniki po
zadnjih krvavih dogodkih v Trstu meseca

julija niso poslali v Trst niti ene ladje, niti
ene misije, ki bi preiskala tamošnje dogod-
ke.

Dalje je govoril o napadih Albancev
na naše ozemlje, ki so bili inscenirani po
Italiji. Prešel je na vprašanje Rusije ter
omenil, da je oni, kateri misli, da bomo šli
proti Rusiji, fantast. Naša vlada je odbila
zahtevo entente, da bi mi poslali proti Ru-
siji nekaj divizij. Hvala ji za to! Pravica, ki
nam ni prišla z zapada, mora priti z izto-
ka. Obžaluje, da še sedaj ne stojimo v di-
plomatskih stikih z Rusijo, kar je že na-
pravila lokava Italija, ki je imenovala svo-
jega poslanika za Rusijo. Končno je govo-
ril o mukah naših ljudi na Jadranu in de-
jal, da so njihove muke naše muke.

Socialist Vilim Bukšeg je dejal, da se
popolnoma strinja z besedami svojega pred-
govornika, ki je omenil, da ima pripasti
Balkan balkanskim narodom. Misli, da je
skrajni čas, da odpošljemo domov bolgar-
ske ujetnike, ki se še vidijo po naših uli-
cah. Treba je tudi podvzeti vse korake, da
se vrnejo iz Rusije jugoslovanski ujetniki.

Poslanec Dimitrije Mašić (liberalec) je
v daljšem govoru omenjal, da je velika raz-
lika med bolgarskim narodom in bolgar-
sko inteligenco. On strogo loči oba narod-
na elementa, hoteč dokazati, da je bolgar-
ski narod dober in miroljuben in ni odgo-
voren za prelom s Srbijo, do katerega ga
je privedla inteligenca. Za pokvarjeno bol-
garsko inteligenco ne nosi odgovornosti
bolgarski narod. Ako se govori o odnosih
do Bolgarske, se je treba ozirati na one, ki
sestavljajo državo, t. j. na narod.

Neodvisni radikalec Aleksa Žujović je
dejal: Mi poznamo stremjenja Bolgarije in
njene intrige že 450 let. Leta 1912 je Srbiji
uspelo, da jo privede na pravo pot, a ta-
koj po izbruhu svetovne vojne smo videli
njihovo nerazpoloženje proti nam. S tako
državo, s takim narodom nam ni treba po-
godbe. Kaj nam hoče taka pogodba, ki bi
bila lažnjiva? Napadal je zaveznike radi
njihovega nepoštenega nastopa proti naši
državi. Zdi se mu, da je Bolgarija stopila
na naše mesto, a Srbija na njeno. Zavezni-
ki so napravili iz svojih sovražnikov prija-
telje, a iz prijateljev neprijatelje.

Ko je ostalo še osem govornikov, je
predsednik zaključil ob 21. sejo in odredil
prihodnjo za 13. t. m. ob šestnajstih s sle-
dečim dnevnim redom: 1. Nadaljevanje ge-
neralne debate o poročilu odseka glede mi-
rovne pogodbe med zavezniki in pri-
druženimi silami in Bolgarijo. 2. Pretres
poročila odseka za prošnje in pritožbe. 3.
Poročilo odseka o mirovni pogodbi med
zavezniki in pridruženimi silami in Av-
strijo.

Politične novice.

+ Barikade v Trstu. Tržaško delav-
stvo se po zadnjih dogodkih ni moglo po-
miriti. Hotelo se mu je borbe, da utolaži
svoj srd. V noči na 11. t. m. so začeli na
ulicah pri Sv. Jakobu graditi barikade iz

voz, tramov, kamenja itd. Naslednji dan
so bile vse glavne ulice zaprte. Po barika-
dah so vihrale rdeče zastave. Ljudje so
se zbirali in poslušali ognjevitve govore.
Zastopniki socialističnih organizacij so se
zaman trudili, prégovoriti ljudi, da bi se
udali red in se razšli na domove. Popol-
dne je došlo do prvega spopada z vojaš-

VESNIC IN GIOLITTI.

LDU Belgrad, 12. septembra. Povodom
potresne katastrofe v Italiji je ministrski
predsednik dr. Vesnić postal italjanskemu
ministrskemu predsedniku Giolittiju na-
stopno brzojavko: »Podvžam se, da Vam
imenu kraljeve vlade izražam svoje naj-
globlje sožalje prebivalstvu onega dela
Italije, kjer je potres povzročil toliko za-
luti in gorja ter da Vas uverim o svojem
spoštovanju, ki ga gojim že toliko časa.«
Giolitti je odgovoril: »Izraz sožalja, katerega je
Vaša Ekszellenca blagovolila izraziti pre-
bivalstvu, ki je trpelo vsled potresa, me
je globoko dirnil. Prosim Vašo Ekszellenco,
da kraljevi vladi sporočite zahvalo itali-
janske vlade. Prosim Vas hkrati, da sprej-
mete izraz mojega osebnega spoštovanja.
Ljudi Vam Giolitti.«

SAMOSTOJNOST SRBSKE PATRIARHIJE.

LDU Karlovci, 12. septembra. Mesto
ni je nadelo slavnostno lice, da kolikor
mogoče svečano praznuje ustanovitev sa-
mostojne patriarhije. Povsod vihrajo dr-
žavne in narodne trobojnice. Na poslopju
metropolije visi poleg državnih in narod-
nih trobojnic tudi stara patriarhijska za-
stava. Že tekom včerajšnjega dne je pri-

